

גליון יומי המאור היומי ללומדי הדף היומי

לזכרון עולם
הר"ר אליהו יחיאל מירון ז"ל
ב"ר יצחק ז"ל
נלב"ע י"ט אייר תשנ"ט
ת.נ.צ.ב.ה

מוגש על ידי "מאורות הדף היומי" בני ברק ת.ד. 471 טלפון: 03-5775333 פקס: 03-7601020 דוא"ל: meorot@meorot.co.il

גליון מס' 998

יום ו' כ"ב בתמוז תשס"ח / מסכת גיטין דף י"ד (25/07/2008)

על סדר היום

הנושאים המרכזיים בדף היומי

מנושאי הדף

מעמד שלשתן
הכותב כל נכסיו לאשתו - מינה אותה
לאפוטרופוס בלבד
המשיא בנו גדול
קניין בטעות

בבית בו הוא נישא.

זאת בהתקיים שלשה תנאים: 1. זהו בנו הראשון שמתחתן. 2. אלה נישואיו הראשונים של הבן. 3. הבן נושא רווקה ולא גרושה או אלמנה. בהתקיים שלשת התנאים הללו, בדרך כלל שמחת האב על נישואי הבן כה רבה עד שניתן לשער כי כוונתו להעניק לבנו את הבית בו נישא, זאת בצירוף העובדה שלבנו אין מקום מגורים וגם שהאב סידר את הבית והכינו למגורים עבור הבן.

קניין בטעות

מעשה בקבוצת גננים שהיו מוכרים את תוצרתם במשותף ואחר כך היו חולקים ברווחים. באחת הפעמים לאחר עריכת החשבון בתום המכירות התברר כי ביד אחד מהם נותרו חמשה סלעים (הכוונה לסלע מדינה, שהיה נהוג בירושלים בתקופת המשנה) המשותפים לכל הגננים. החליטו הגננים להעביר את אותו הסכום לבעלי הקרקעות מהם חכרו את הגינות. על החלטתם זו החליטו ב"מעמד שלשתן": הגנן שבידו נותר הכסף, יתר הגננים ובעל הקרקע. מאוחר יותר עבר אותו גנן שוב על החשבון והתברר כי נערכה טעות בחישוב וכלל לא נותר בידו כסף עודף משל יתר הגננים. לאחר משא ומתן, הורה רב נחמן כי אמנם נערך קניין על אותו סכום כסף לטובת בעל הקרקעות, ברם אין הקניין תקף, שכן ההסכמה לקניין נוצרה מתוך טעות.

בדף היומי לומדים על שלש תקנות חכמים שהן בבחינת "הלכתא בלא טעמא" (כהלכה מסורה שאינה מזיקה טעם), כלומר: שאינן עומדות בגדר ההלכה הרגילים ואף על פי כן תקנון חכמים.

מעמד שלשתן

א. מן הדין מלווה אינו יכול למכור את הזכויות הגלומות בחובו לאדם אחר, שכן אין בהן ממש. ברם, חכמים תקנו כי בכל זאת ניתן להקנות חוב במעמד שלשת הצדדים, הלווה, המלווה והקונה. קניין זה מכונה בקצרה "מעמד שלשתן".

הכותב כל נכסיו לאשתו - מינה אותה לאפוטרופוס בלבד

ב. אדם הנוטה למות וכתב שטר מתנה על כל נכסיו לאשתו, אין האשה זוכה בנכסים, אלא כה מפרשים את שטר המתנה: כוונתו כי היא תהיה אפוטרופוס על הנכסים, תטפל בהם כטוב בעיניה, וכל שכתב לה זאת בנוסח מתנה, כדי שירשוי יקבלו דבריה ולא יעוררו אחריה. כך תקנו חכמים, ברם, מן הדין אי אפשר לסמוך על אומדן דעת כה בלתי מחייב שאכן זו כוונת הנותן, עד שנוציא פירוש השטר מפשוטו.

המשיא בנו גדול

ג. בתקופת חז"ל נהוג היה כי אדם עשיר המשיא את בנו היה בונה עבורו או מפנה עבורו "בית חתנים", בית שבו נערכו הנישואין והחתן היה שוהה בו עם הכלה לאחר החופה. חכמים הורו כי בתנאים מסויימים החתן זוכה

הלכה יומית

מתוך "מאורות ההלכה"

דף יד / ברכות קריאת שמע

איסור דיבור בקריאת שמע וברכותיה

בשעה שאדם אומר קריאת שמע וברכותיה, אסור לו להפסיק בדיבור [ואפילו בלשון הקודש], ואפילו בדיבור של תיבה אחת אסור להפסיק.

עניית דברים שבקדושה

לענין עניית דברים שבקדושה בקריאת שמע וברכותיה, מצינו חילוקי דינים בין העומד 'בין הפרקים' לבין העומד 'באמצע הפרק'. ואלו הן בין הפרקים:

- א. בין סיום ברכה ראשונה של קריאת שמע לתחילת הברכה השניה - בין 'ברוך אַתָּה ה' יוצֵר הַפְּאוֹרוֹת' לבין 'אַהֲבַת עוֹלָם' / 'אַהֲבָה בְּבָה'.
 - ב. בין סיום הברכה השניה לפרשה ראשונה של קריאת שמע - בין 'הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה' ל'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל'.
 - ג. בין פרשה ראשונה לפרשה שניה - בין 'עַל מְזֻזוֹת בְּיַתְךָ וּבְשַׁעְרֵיךָ לְהִזְכִּיר אֶם שָׁמַע'.
 - ד. בין פרשה שניה לפרשה שלישית - בין 'פְּיָמֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ לְוַיֹּאמֶר ה' אֵל מִשָּׁה לְאִמֹר'.
- בתפילת ערבית נוסף על כך: א. בין 'ברוך אַתָּה ה' גָּאֵל יִשְׂרָאֵל' ל'הִשְׁפִּיבֵנו אֲבִינו'.
- ב. לאחר 'ברוך אַתָּה ה' שׁוֹמֵר אֶת] עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְעַד'.
- המסיים פרשה שלישית שבקריאת שמע, לאחר שאמר 'אָנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם' קודם שאומר 'אֱמַת' לא יפסיק כלל [ודינו חמור יותר מ'באמצע הפרק'].
- פרטי הדינים בזה יבוארו להלן.

שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם

במשנה מבואר, שהקורא קריאת שמע או שמברך ברכותיה, אם עומד הוא בין הפרקים, 'שואל מפני הכבוד' - שואל בשלום של אדם מכובד, 'משיב שלום לכל אדם' - ועונה לכל אדם על שאילת שלום ששאלוהו.

כתבו הפוסקים, שהיינו רק באופן שאם לא ינהג כן, יבואו לידי שנאה, אולם כשפוגש אדם שאינו מקפיד בכך, לא יפסיק אפילו בין הפרקים. על כן, לפי מה שנהוג בימינו שאין נוהגים לשאול בשלום בבית הכנסת בשעת התפילה, חלילה לשאול או להשיב [אפילו בדברי תורה].

1 פרי מגדים הובאו דבריו במ"ב תחילת ס' ס"ו.

2 ס' ס"ו סעי' ה'.

3 שם בבה"ל ד"ה ואלו הן, ואף שבגמרא ברכות דף ע"ב נאמר שברכת השכיבו היא 'כנאולה אריכתא', אף על פי כן כל אחת מהן נחשבת לברכה בפני עצמה - שם בבה"ל.

4 שם בשו"ע. ועיין בבה"ל שם ד"ה ואלו הן בין הפרקים.

5 משנה ברכות דף י"ג ע"א ובשו"ע שם סעי' א'.

6 שם במ"ב ס"ב ק"ב בשם המגן אברהם ואלה רבה שהביאו כן בשם ספר החינוך וכן הוא בכף החיים אות ד'.

7 שם.

במקום זה
באפשרותך להנציח את יקיריך.
לפרטים: 03-5775307 (שי)